A példa megnevezése:	Bonyolult alkatrész CAD modellezése
A példa száma:	ÓE-A08
A példa szintje:	<u>alap</u> – közepes – haladó
Modellező rendszer	CATIA V5
Kapcsolódó TÁMOP tananyag rész:	CAD
A feladat rövid leírása:	Tengelyszimmetrikus bonyolult alkatrész CAD modellezése és műszaki rajz készítése CATIA CAD rendszerben.

CAD-CAM-CAE Példatár

1. A feladat megfogalmazása:

Készítse el az alábbi alkatrész alkatrészmodelljét Catia rendszerben!

2. A megoldás lépései:

2.1. Az alábbi Sketch elkészítése

Feladatunk, első lépéseként az alábbi Sketchet kell létrehoznunk, ugyanis a test ét fogjuk ezzel modellezni.

Egy, az origó középpontjába illesztett Ø82 –es kört rajzolunk, majd két, a függőleges tengellyel párhuzamos egyenessel (mindkettő 30 mm távolságban) elmetsszük a kört. Az egyenesek végpontjait Coincidence paranccsal illesztjük a körvonalra, a kontúrba nem illő

részeket pedig Quick Trim *Q* paranccsal levágjuk. Miután elkészültünk a Sketch-el, visszalépünk a az Exit Workbench paranccsal a 3D-s

modulba, majd a Pad parancs segítségével kihúzunk egy testet 100 mm magasságban. Így megkapjuk a lapolt részét a darabunknak.

2.2. Újabb extrudálás

Mint látjuk a darab kör keresztmetszetben folytatódik, ezért az elkészült darabunk egyik végsíkjára kattintva ott egy Sketchben létrhozunk egy Ø82 –es kört , majd az előzőhöz hasonlóan a Pad arancs segítségével kihúzunk egy hengert.

Pad Definit	ion t	? ×				_
Type;	Dimension	•		منصفحة		
Length:	15mm	÷				
Limit:	No selection					TH
-Profile/S	urface					THAT
Selection:	Sketch.2		$V \propto 0$			
Thick		_	60			
Reverse	Side	100				_
Mirrore	d extent					
Reverse	Direction				The second s	
	Mo	re>>		James Contraction of the second secon		
OK OK	Cancel	Preview				

2.3. A vésett rész elkészítése

Most már világos, hogy miként haladunk a test elkészítésében, most láthatjuk, hogy 30 mm hosszon egy vésett rész következik, amelyet az előzőekhez hasonlóan készítünk, figyelve arra, hogy a legelején kialakított lapolt részekhez képest 90 fokkal elforgatva helyezkedik el és csak az egyik oldalon. Az előzőekhez hasonlatosan egy új Sketch-et nyitva egy metszett kört

rajzolunk, majd a Pad 2 parancs segítségével 30 mm-re kihúzzuk.

Type: Length:	Dimension 30mm	•	
Limit:	No selection		
Profile/S Selection: Thick Reverse Mirrore Reverse	urface Sketch.4 Side d extent Direction		Contraction of the second seco
		More>>	

2.4. A végprofil elkészítése

Mint látható, már csak a végén (rajzon a jobb oldalon) található alig több, mint 10 mm-es rész elkészítése vár ránk, hogy a darabunk valamennyire alakot öltsön.Itt egy kis problémába ütközünk, ugyanis az eddigi módszerünk itt inkább bonyolítja a folyamatot, ugyanis van egy 15 fokos dőlés, egy lekerekítés is, így egy másik, de csak adott esetekben ajánlható módszerhez kell folyamodnunk.

Először elkészítjük az metszetprofil a Sketch-ben, amihez egy másik síkot is kell

választanunk, mint eddig, ugyanis, most oldalirányban kell ránéznünk a darabra. A Profile parancs segítségével megrajzoljuk a körvonalat , majd méretezzük és kényszerezzük. Mint az

jól látható, elegendő a félprofilt megrajzolni, ugyanis majd 360 fokos körbeforgatással kapjuk meg a kívánt testet.

A Coincidence kényszerünk segítségével vonalaink helyzetét egy másik vonalhoz köthetjük, így teszünk az alsó és felső párhuzamosakkal, a hosszabbik merőlegessel. A párhuzamosságokat a Parallelism parancs segítségével kötjük le.Az egyéb méretek megadásának már egyértelműnek kell lennie.

Mitán végeztünk a Sketch-el, kilépünk az Exit Workbench i paranccsal, majd a Shaft parancs segítségével 360 fokban megforgatjuk a profilunkat. Így megkapjuk a testünk alapjait, amelyet a későbbiekben alakítunk véglegessé.

2.5. Furatok elkészítése

Mint az a kiinduló rajzon is jól látható, számos (8 darab) furatot tartalmaz a munkadarab, amelyek közül párnak nagyon hasonló az elkészítési módja. Ezekre felesleges lenne külön kitérni részletesen, ezért először bemutatjuk, hogy a furatok elkészítéséhez használt Hole parancs miképpen működik, majd rövid ismertető segítségével adunk útmutatást a furatok elkészítéséhez.

Röviden a *Hole* parancsról **O**:

A furatok létrehozásának legjobb módja a Hole parancs. A Hole ablakon belül három darab fülön lehet beállításokat végezni:Extension, Type, Thread Definition Az Type fülön beállíthatjuk a furat típusát és típustól függően méreteket, az Extension fülön belül egyéb méreteket és tulajdonságokat, a Thread Definition fülön pedig a menetes furat méreteit és tulajdonságait.

Furatot úgy hozunk létre, hogy először az ikonra , majd a felületre kattintva a felugró ablak Extension fülén belül a Positioning Sketch-re kattintva megadhatjuk a furat pontos helyét, majd az ablakban a beállításait.

Threaded		EA TO ZI	Counterbored		
Bottom Type Type: Bottom Limit:	Dimension No selection	Standards	Parameters		Ð
Type:	Metric Thick Pitch	Add	Diameter : 18mm Depth : 22mm		
Hole Diameter:	10,106mm	Remove			
Thread Depth:	7mm			- Anchor Point -	50110-30
Hole Depth:	42mm 🖸 🔐			Extreme	O Middle
Pitch:	1,75mm				
	O Left-Threaded				

A végoldali központfurat elkészítése

Hole Definition ? 3 Extension Type Thread Definition	
Blind	
Direction Bottom Reverse V-Bottom Normal to surface Angle : 120deg No selection OK	

- $\rightarrow$ Extension:
  - Type: Blind
  - Diameter: 12 mm
- Depth: 36 mm
- Bottom: V-Bottom (120 fok)
- →Type:
  - Counterdrilled
  - Diameter: 15,3 mm
  - Depth: 10mm
  - Angle : 90 fok

ole Definiti Extension	on Type Thread Defi	nition	?×	
Blind Diameter : Depth : Limit : Offset :	12mm 💽 并 36mm 💽 No selection Omm 🔮	Positioning Sketch		
Direction Normal No select	Reverse to surface	Bottom Flat Angle : 120deg OK Cancel Pre	View	

- $\rightarrow$ Extension:
- Type: Blind
- Diameter: 12 mm
- Depth: 36 mm
- Bottom: Flat

→Más beállítás nem szükséges.

Végoldali kisebbik furat (a pozíció természetesen a Positioning Sketch alatt méretezve)

Blind		1	W Z Mr Z				10
Diameter :	8,5mm						
Depth :	36mm						
.imit ±	No selection			⁴	1 117		
Offset :	Omm	E -	ositioning Sketch —		LC	N N	
-Directior	r	B	ottom —				-
	Reverse	Fl	ət				
Normal	to surface	An	gle: 120deg	H			
No select	ion						

- $\rightarrow$ Extension:
- Type: Blind
- Diameter: 8,5 mm
- Depth: 36 mm
- Bottom: Flat
- $\rightarrow$ Más beállítás nem szükséges.

A lapolt rész átmenő furata (a pozíció természetesen a Positioning Sketch alatt méretezve)

→Extension:

- Type: Up to Next (a következő felületig, tehát átmenő)
- Diameter: 40 mm
- → Más beállítás nem szükséges.

Up To Next		
Diameter : 10mm 🔿 🎢		
Limit : No selection Offset : Omm	Positioning Sketch	
Direction	Bottom	
Reverse A	rimmed ngle : 120dea	
No selection		

2.10. Az egyoldali vésésen látható furatok közül a rövidebb

Whitworth menetről lévén szó, az nem mindig megtalálható Standard a CATIA –ban, ezért a szabványos méreteit táplaltuk be a menet tulajdonságaihoz, de természetesen a szabvány meglétekor, azt importálva, csak ki kell választanunk a menet típusát és mélységét.

Hole Definition 12 × Extension Type Thread Definition Bind • Depth : 11mm Link : No selection Offset : 0mm Direction Edit Direction Fata Angle : 120deg	
No selection OK Cancel Preview	

 $\rightarrow$ Extension:

- Type: Blind
- Depth: 11 mm
- $\rightarrow$ Thread Definition:
- Dimension
- Thread diam.: 9,728 mm
- Thread depth: 8mm
- Hole depth : 11 mm

2.11. Az egyoldali vésésen látható furatok közül hosszabb

Hole Definition	<u>? ×</u>	
Extension Type Thread Definition		
Diameter : 9,147mm 🔄 💾 Depth : 42mm 💽		-
Umit : No selection Offset : Omm Positioning Sketch		
Direction Bottom Flat		
No selection		

→Extension:

- Type: Blind
- Depth: 42 mm

 $\rightarrow$ Thread Definition:

- Dimension
- Thread diam.: 9,728 mm
- Thread depth: 8mm
- Hole depth : 42 mm

2.12. C-D metszeten látható , a vízszintessel 45 fokot bezáró furatok

Ebben az esetben egy másik parancsra is szükségünk lesz, ugyanis a furatok bemeneti Ø27 – es részeit a Hole parancs segítségével, csak nehézkesen tudjuk elkészíteni. Ezért, különálló módon készítjük el ezeket e részeket és a belső furatokat.Kiindulásul az alábbi Sketch-et kell elkészítenünk.

A rajzon látható négyszöget megforgatva a Groove eparancs segítségével fogjuk kivágni a bementi részeket.Ehhez egy 45 fokos egyenesre illesztve, majd a középponttól a távolságát megadva egy adott éltávolságú négyszöget illesztünk.Elkészülvén kilépünk a 3D-s modulba és a Groove parancsra kattintva megforgatjuk a négyszöget.Így láthatóan kivágja azt az

alakzatot, amire nekünk szükségünk van.

Látható, hogy erre az alakzatra a másik furat bementén is szükségünk lesz, ezért a

Circular Pattern parancs segítségével az előzőtől 90 fokban is elhelyezzük ugyanezt az alakzatot.Ha a program nem automatikusan a kívánt helyre illesztené, akkor a Reverse gombra kattintva megváltoztathatjuk a kiosztás irányát.Ezek után az eddig ismert módon fogjuk a furatokat elhelyezni.

rcular Pattern D	efinition	? ×	
Axial Reference	Crown Definition		
Parameters:	Instance(s) & angular spacing		
Instance(s) :	2	-	
Angular spacing :	90deg	a	
Total angle :	90deg		
Reference eleme	nt: Shaft.1\Face.4		(Control
-Object to Patterr Object: Groove.2	ions	Moress	
		More>>	
	OK Cancel	Preview	

2.13. C-D metszeten látható, a vízszintessel 45 fokot bezáró furatok

- →Extension:
- Type: Blind
- Depth: 42 mm
- $\rightarrow$ Thread Definition:
- Dimension
- Thread diam.: 9,728 mm
- Thread depth: 8mm
- Hole depth : 42 mm

2.14. A C-D metszeten a jobb oldali furat

- →Extension:
  - Type: Blind
  - Diameter: 12 mm
  - Depth: 36,6 mm
  - Bottom: Flat
- $\rightarrow$ Type:
- Counterdrilled
- Diameter: 19,793mm
- Depth: 22mm
- Angle : 90 fok

Mivel nincsen olyan típus, amelynek a külső szélesebb részét lehetne menettel ellátni,ezért ezen esetben ezt utólag fogjuk megtenni. A Thread/Tap parancsra kattintva kijelöljük a felületet, majd megadjuk a paramétereket.

Lateral Face –ként megadjuk a hordozófelületet, Limit Face-ként pedig a külső peremet.Ezekután már csak a Thread Diameter-en belül kell megadnunk a külsű átmérőt (21,772 mm).

Ezzel el is készültünk a munkadarab jelentős tulajdonságainak megadásával, már csak az esetleges letörések és lekerekítések megadása van hátra.

2.15.Letörések elkészítése

Átböngészve a rajzot, látható, hogy 3 darab letörést kell megadnunk:

- a munkadarab bal oldali végén látható 4x45 fokos
- az Ø40-es átmenőfurat szélein lévő 2x45 fokos
- és végül a munkarab jobb oldali végén lévő 1x30 fokos

A letörések elkészítésénél nem sok egyszerűbb dolgot tartalmaz a program, ugyanis a Chamfer in parancsra kattintva csak az adott élet kell kijelölnünk, majd végül megadni hosszt és a letörés szögét.

Ezzel a végső változtatással el is készült a darabunk.

3. Alkatrészrajz készítése

--> Első lépésként el kell indítanunk a rajzoló modult a rendszerben , ezt ugyanúgy, mint minden más modult a Start menün keresztül tudjuk megtenni, tehát Start->Mechanical Design ->Drafting, eztuán a program megkérdezi, hogy mekkora méretű szabvány rajzlapon szeretnénk dolgozni, majd ha kiválasztottuk megjelenik az alábbi képernyő közepén a rajzlappal.

Mint ismeretes a műszaki rajzdokumentációban a rajzlap rendelkezik egy szövegmezővel, de mint látható ezt a program nem kínálja fel automatikusan. A Catia rajzmoduljában egy háttérablak és egy főablak között lehet felváltva dolgozni, a keretet és a szövegmezőt a háttérablakban lehet kiválasztani, ennek előhívásához az Edit->Sheet Background fülre kell kattintani.A visszaváltáshoz a főablakba ugyanitt a Working Views –ra kel kattintani.

Edit	⊻iew	Insert	Iools	<u>W</u> indow
5	Undo Empt	y selectio	on	Ctrl+Z
U	Repeat			Ctrl+Y
0	Upd <u>a</u> te cu	rent she	et	etri∔u
×.	Gut			Ctrl+X
				Ctrl+C
	Paste			Ctrl+V
	Paste Spec	:ial		
	Delete			Del
-	Eind			En
1000	Replace			Ctrl+H
H	Searc <u>h</u>			Ctrl+F
122	Auto Searc	:h		
88	Selection S	iets		Ctrl+G
Ø	Selection S	iets Editio	on	
7?	Find Ownin	ng Selecti	on Sets.	
<°	Lin <u>k</u> s			9.20
	Properties		Alt	+Enter
	Other Sele	cuion		
	Sheet Back	kground		

Ha beléptünk a Sheet Background ablakba, ott a Frame and Title Block 🔲 ikonra kattintva tudjuk beállítani a szövegmező típusát.

Miután kiválasztottuk a számunkra megfelelő típust, akkor egyszerűen a szövegmezőbe előre betáplált szövegek szerkesztésével át tudjuk alakítani azt, esetünkben elsődlegesen magyarosítani. Ezt befejezve a már előbb taglalt módon visszalépünk a Working Views ablakba és megkezdjük a tényleges rajzolást. Lényegében nem mi fogunk rajzolni, hanem különböző nézeteit hívjuk be az elkészített modellünknek, amelyeken méretmegadást és módosításokat tudunk végezni.

Ahhoz, hogy behívjunk egy nézetet először a Front View ¹⁹ ikonon belül lévő ikonok közül ki kell választanunk, hogy milyen nézetét kívánjuk behívni a modellnek.

A rajzolások legnagyobb részét, ugyanúgy kezdjük el , mint a normál kézi rajzolás esetében, tehát kiválasztunk egy síkot és annak irányában rajzoljuk fel a darabunkat. Ennek

végrehajtásához az előbb említett ikonra kell kattintanunk , majd a fejlécben a Window fülön belül kiválasztjuk a modellt, amiről szeretnénk rajzot készíteni (természetesen a modellnek mindig nyitva kell lennie, enélkül nem tudjuk behívni).Itt a számunkra megfelelő síkra visszük az egeret, a programunk pedig behoz egy villámnézetet, így ellenőrizni tudjuk magunkat. Ha minden megfelelt akkor egyszerűen kattintunk egyet és a program azonnal átugrik a Drafting modulba és lehelyezi a modell a nézetben.

A Drafting modulba helyezett nézetet még kívánságunk szerint elforgathatjuk a képen látható kurzorokkal, ha meg van a kívánt nézet, akkor egyet kattintva az elhelyeződik a rajzlapunkon. Ezek után tudunk méreteket és kisebb változtatásokat felvinni a nézetünkre, amelyek segítségével végül kialakul a kívánt rajzdokumentáció.

Eddig általánosságban beszéltünk a rajzmodulról, most pedig térjünk rá a konkrét példánkra. 1) Oldalnézet behívása

Az előbbiekben leírt módon behívjuk az oldalnézetet, majd elvégzünk rajta néhány változtatást:

1/a)

Ahhoz, hogy a behívott nézetet ellássuk tengelyvonalakkal az alábbi képen látható módon Insert-> Dress-Up->Axis and Threads fülön belül kiválasztva tudjuk tengelyvonalakat, menetek nézetét az adott nézetre illeszteni.

1/b)

Az oldalnézet jobb oldalán van egy központfurat és a képen látható oldalfurat pedig nem ezen a síkon van, ezért metszetet helyezünk a rajzunkra, hogy eltűntessük, illetve előhívjuk a

számunkra fontos elemeket. Metszet készítéséhez a Breakout View ikonra kell kattintanunk, majd pedig egy vonalat vezetve ki kell jelülnünk, hogy mekkora részen kívánunk metszeti nézetet létrehozni.

1/c) Méretek felvitele

Utolsó lépésként felviszünk mindenféle méretet , illetve alak- és helyzettűrést.

Front view Scale: 1:1

- az alapvető méreteket a Dimensions ablakban és annak legördülő füleiben találhatjuk meg, ezek közül a fontosabbak:

- Dimensions (alapvetően hosszak megadása)
- Diameter dimensions
- Angle dimensions 🖄 (szög megadása)
- Chamfer dimensions (letörések megadása)
- Radius dimensions (sugár megadása)

- A tűrések megadásakor, először egyszerűen megadjuk a méretet, majd a fejlécen lévő Tolerance eszköztárban kiválaszthatjuk a tűrésmegadás típusát, majd értékét. Ez a megadása után automatikusan odakerül az előzőleg megadott méret mellé.

- Alak- és helyzettűrések megadásához a Geometrical Tolerance ikonra kell kattintanunk, ahol felugró ablakban megadhatjuk a típust, az értéket és a referencia felületet.

A referenciafelület megjelöléséhez válasszuk a Datum Feature ikont, egyszerűen megjelölve a felületet különböző betűkkel vagy számokkal láthatjuk el.

10H7 TOL_ALP1 - H	8 💻	
10±1 (no tolerance)		
10±1 TOL_NUM2		
10±\$ ANS_NUM2		
10±1 DIN_NUM2		
10±\$ SGL_NUM2		
10±\$ INC_NUM2		
18:1 TOL_RES2		
10H7 TOL_ALP1		
H7/96 TOL_ALP2	- <u>-</u>	
10% TOL_ALP3		
10±1 TOL_0.7	in the product of the second se	
10±1 TOL_1.0		
10±\$ ISONUM		
10H7 ISOALPH1		
10% ISOALPH2		
10H7 CPL_FLA1		<u> </u>
10% CPL_FLA3	Filter Tolerance	Insert Symbol ()
10H7 CPL_50A1		
10% CPL_50A3	Tolerance	ence
10H7 CPL_75A1	1 10.05 A	T
101 CPL_75A3		4
H7±\$ MTL_A1N2		
H7±\$ ISOCOMB		
1416 TOL_RES1	Reset	OK Cancel

2) Elölnézet behívása

Hasonlóan az oldalnézethez kell behívnunk az elölnézet is (egyébként természetesen fordítva is megtehetjük).Mivel a furatok mélységét ebben a nézetben is megadhatjuk, ezért nem kell

egy másik síkban is metszetet behívnunk. Csak kattintsunk a Text ikonra és egy szövegmezőben illesszük a méret mögé a mélység értékét.

3) Keresztmetszet készítése

Az először behívott oldalnézetből hívhatjuk be a keresztmetszeti képet, csupán az Offset Section View ikonra kell kattintanunk, majd egy merőleges egyenest húzva elmetszeni az oldalnézet képét. Ezután az egérrel egyszerűen elhelyezzük a rajzlapon, mint látható a program automatikusan megjelöli a metszet hivatkozását valamilyen betűvel, amelyet természetesen később átnevezhetünk.

4) Kereszmetszet készítése

Hasonlóan az előző esethez hozunk létre itt is keresztmetszeti nézetet, majd ellátjuk az egyértelmű méretekkel. Ahhoz, hogy egyes nézeteken láthatóvá váljanak, először aktiválnunk kell a nézetet. Ehhez jobb kattintással a nézet keretére, majd az Activate View .

Ahhoz, hogy különböző tengelyvonalakat, illetve meneteket megjelenítsen a program a nézet keretére kattintva, majd a Properties-re kattintva a következő ablakban tudjuk kijelölni mely jelölésekre van szükségünk.

Hidden Lines-> Láthatatlan élek Center Line -> Középvonalak Axis -> Tengelyvonal Thread -> Menet

Properties	? 🗙
Current selection : Front view/ViewMakeUp.3/Sheet.1	-
View Graphic	
Visualization and Behavior	^
Angle: Odeg Scale: 1:1 = 1 Dress-up	
☑ Fillets : ● Boundaries ☐ 3D Points : ○ 3D symbol inheritance	
O symbolic 🔍 Symbol 🗙 🖃	
O Approximated Original Edges 🔲 3D Wireframe 🥥 Can be hidden	E0. 0
O Projected Original Edges O Is always visible	
View Name	
Prefix ID Suffix	
Front view	
Name Editor With Formula:	-
Front view fix)	
2D Components	
	~
	10000
	lore
OK Apply	Close

Ezeket megfelelően elhelyezve, majd a méreteket jelölve megkapjuk a rajzunkat:

